

Договор

**меѓу
Македонската Влада
и
Финската Влада**

за поттикнување и заштита на инвестиции

Македонската Влада и Финската Влада, во натамошниот текст наведени како "договорни страни",

ПРИЗНАВАЈКИ ја потребата да ги заштитат на недискриминаторна основа инвестициите на инвеститорите на едната договорна страна на територијата на другата договорна страна;

СО ЖЕЛБА да поттикнат поголема економска соработка помеѓу нив во поглед на инвестициите на државјани и компании на едната договорна страна на територијата на другата договорна страна;

ПРИЗНАВАЈКИ дека Договорот за третманот кој ќе се додели на таквите инвестиции ќе поттикне проток на приватен капитал и економски развој на договорните страни;

СОГЛАСУВАЈКИ се дека стабилната рамка за инвестиции ќе придонесе за максимално и ефикасно искористување на економските ресурси и ќе го подобри животниот стандард;

ПРИЗНАВАЈКИ дека развивањето на економски и деловни врски може да поттикне почитување на меѓународно признатите работнички права;

СОГЛАСУВАЈКИ се дека овие цели можат да се остварат без намалување на здравствените, заштитните и еколошките мерки во општа примена; и

Одлучувајќи да склучат договор кој се однесува на поттикнување и заштита на инвестиции:

СЕ СОГЛАСИЈА ЗА СЛЕДНОТО:

ЧЛЕН 1

ДЕФИНИЦИИ

За целите на овој договор:

1. Изразот "инвестиција" значи секаков вид на имот основан или стекнат од инвеститор од едната договорна страна на територијата на другата договорна страна во согласност со законите и прописите на последнава договорна страна вклучувајќи посебно, но не исклучително:

(а) движен и недвижен имот или кои и да било стварни права како што се хипотеки, рачни залози, закупи, плодуживање и слични права;

(б) удели, акции и обврзници од компании или друг вид учество во компанија;

(в) побарувања во пари или права на изведба кои што имаат економска вредност;

(г) права на интелектуална сопственост, како што се патенти, авторски права, трговски знаци, индустриски дизајн, деловни називи и ознаки на потеклото на производот, како и технички процеси, кноњ-хоњ и гоодњилл; и

(д) концесии дадени со закон, со административен акт или според договор со надлежна власт, вклучувајќи концесии за истражување, развивање, екстракција или искористување на природни ресурси.

Секое менување на формата во која имотот е инвестиран или реинвестиран не влијае на неговиот карактер како инвестиција.

1. Изразот "инвеститор" значи:

(а) секое физичко лице кое е државјанин на една од договорните страни во согласност со нејзините закони, или

(б) секое правно лице како што се друштва, институции или организации инкорпорирани или конституирани согласно со законите и прописите на една од договорните страни и кои што имаат седиште на територијата која е под јурисдикција на таа договорна страна, независно од тоа дали работи за профит или не и дали неговите одговорности се ограничени или не.

2. Изразот "прописи" значи износи добиени од инвестициите и иако не исклучително, ќе вклучува добивки, дивиденди, камати, приходи од авторски права, капитални добивки, надоместоци за управување, надоместоци за лиценци, или какви и да било други исправи поврзани со инвестиции.

Реинвестираните приноси ќе уживаат ист третман како првобитната инвестиција.

2. Изразот "територија" значи:

(а) во однос на македонската страна, копнената територија, водата и воздушниот простор над кои државата на договорната страна остварува, во согласност со меѓународното право, суверени права и јурисдикција.

(б) во однос на финската страна, копнената територија, внатрешните води и територијалното море на државата на договорната страна и воздушниот простор над нив, како и морските области надвор од територијалното море, вклучувајќи го морското дно и подморјето, над кои државата на таа договорна страна остварува суверени права или јурисдикција во согласност со нејзините важечки национални закони и меѓународното право, за целите на истражување и искористување на природните ресурси во таквите области.

ЧЛЕН 2

ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ИНВЕСТИЦИИ

1. Секоја договорна страна на својата територија ќе ги поттикнува инвестициите на инвеститорите на другата договорна страна и во согласност со нејзините закони и прописи ќе ги дозволи таквите инвестиции.

2. Секоја договорна страна на својата територија ќе додели на инвестициите и приносите од инвестициите на инвеститорите од другата договорна страна праведен и еднаков третман и целосна и постојана заштита и безбедност.

3. Ниту една од договорните страни, на својата територија, нема да го попречува со неразумни или дискриминаторни мерки проширувањето, извршувањето, раководењето, одржувањето, употребата, уживањето и продажбата или друг начин на отуѓување на инвестициите на инвеститорите на другата договорна страна.

ЧЛЕН 3**ТРАНСПАРЕНТНОСТ**

Секоја договорна страна веднаш ќе ги објави или на друг начин ќе ги стави на располагање на јавноста, своите закони, прописи и судски одлуки за општа употреба, како и меѓународните договори кои што можат да влијаат на инвестициите од инвеститорите на другата договорна страна.

ЧЛЕН 4**ТРЕТМАН НА ИНВЕСТИЦИИТЕ**

1. На инвестициите извршени од инвеститорите на едната договорна страна на територијата на другата договорна страна или на приходите поврзани со нив, ќе им биде доделен третман кој не е помалку поволен од оној којшто последнава договорна страна го доделува на инвестициите и приходите на сопствените инвеститори или на инвеститорите од која и да било трета држава, во зависност од тоа кој третман е поволен за инвеститорот.
2. На инвеститорите на едната договорна страна ќе им биде доделен третман, од другата договорна страна во однос на раководењето, одржувањето, користењето, уживањето или отуѓувањето на нивните инвестиции, кој не е помалку поволен од оној којшто последнава договорна страна го доделува на сопствените инвеститори или на инвеститори од која и да било трета држава, во зависност од тоа кој е поволен за инвеститорот.
3. Секоја договорна страна на својата територија нема да наметне задолжителни мерки во однос на инвестициите од инвеститори на другата договорна страна во однос на купување на материјали, средства за производство, работење, транспорт, маркетинг на своите производи или слични мерки кои имаат неразумни или дискриминаторски ефекти.

ЧЛЕН 5**ИСКЛУЧОЦИ**

Одредбите од овој Договор нема да се толкуваат така што ќе ја обврзуваат едната договорна страна да им доделува на инвеститорите или на инвестициите на инвеститорите од другата договорна страна корист од кој и да било третман, приоритет или привилегија што произлегуваат од:

- а) која и да било постојна или идна слободна трговска зона, царинска унија, заеднички пазар, економска унија или друг сличен договор за економска интеграција во кој една од договорните страни е или може да биде страна,
- б) каков и да било меѓународен договор или аранжман кој целосно или главно се однесува на оданочувањето, или
- в) каква и да било мултилатерална конвенција или договор кои целосно или главно се однесуваат на инвестиции.

ЧЛЕН 6**ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА**

1. Инвестициите на инвеститорите од едната договорна страна на територија на другата договорна страна нема да бидат експроприрани, национализирани или подложени на други директни или индиректни мерки што имаат ефект кој е еквивалентен на експропријација или национализација (во натамошниот текст наведени како "експропријација"), освен доколку се работи за јавен интерес, недискриминаторска основа, законска постапка, и со промптна, адекватна и ефективна компензација.

2. Таквата компензација ќе биде еднаква на праведната пазарна вредност на експроприраната инвестиција во време веднаш пред експропријацијата да се случи или да се објави во јавноста, зависно од тоа што се случило прано. Компензацијата ќе вклучува камата по комерцијална стапка формирана на пазарна основа за односната валута од денот на одземањето на експроприраниот имот до денот на плаќањето.

3. Инвеститорот чии инвестиции се експроприрани ќе има право на промптна ревизија од судска или друга надлежна власт на таа договорна страна на неговиот случај и на вреднувањето на неговата инвестиција во согласност со принципите предвидени во овој член.

ЧЛЕН 7**НАДОМЕСТУВАЊЕ НА ЗАГУБИ**

1. На инвеститорите од едната договорна страна чии инвестиции на територијата на другата договорна страна трпат загуби поради војна или друг вооружен конфликт, вонредна состојба, револт, востание, немири или побуни на територијата на последнава договорна страна, од последната договорна страна ќе им биде даден третман, во врска со поврат, обесштетување, компензација или друго измирување, не помалку поволен од оној што последната договорна страна го доделува на своите инвеститори или инвеститори од која и да било трета држава, зависно од тоа кој е поволен за инвеститорот.

2. По исклучок од став (1) од овој член, на инвеститорите од едната договорна страна кои во која и да било ситуација наведена во тој став трпат загуби на територијата на другата договорна страна, што произлегуваат од:

- (а) реквизиција на инвестицијата или нејзин дел од вооружените сили или властите на последната договорна страна; или
- (б) уништување на инвестицијата или нејзин дел од вооружените сили или власти на последнава договорна страна, кое не било причинето во вооружена акција или не било неопходно во дадената ситуација,

ќе им биде доделен од последнава договорна страна поврат или компензација кои во секој случај ќе бидат промптни, адекватни и ефективни.

3. Инвеститорите чии инвестиции трпат загуби согласно со став (2) од овој член ќе имаат право на промптна ревизија од судска или друга надлежна власт на таа договорна страна на нивниот случај и на вреднувањето на нивните инвестиции во согласност со принципите пердвидени во став 2 на овој член.

ЧЛЕН 8

СЛОБОДЕН ПРЕНОС

1. Секоја договорна страна на инвеститорите на другата договорна страна ќе им обезбеди слободен трансфер на нивните инвестиции во и надвор од својата територија. Трансферните плаќања поврзани со инвестициите ќе вклучат особено, иако не исклучиво:

- (а) почетен капитал и дополнителни износи за одржување или зголемување на инвестицијата;
- (б) приноси;
- (в) средства добиени од целосна или делумна продажба или ликвидација на инвестиција;
- (г) износи потребни за плаќање на трошоците кои произлегуваат од функционирањето на инвестицијата, како што се отплати на заеми и други слични трошоци;
- (д) компензација платена во врска со членовите 6 и 7;
- (ѓ) плаќања во врска со решавање на спорови;
- (е) заработки и друг надомест на персоналот ангажиран од странство, а кој работи во врска со инвестиција.

2. Секоја договорна страна натаму ќе обезбеди дека трансферите наведени во став 1 од овој член ќе се направат без какво и да било ограничување или одложување во слободна конвертибилна валута и по важечкиот пазарен девизен курс на датумот на трансферот. Доколку нема на располагање пазарен девизен курс, стапката која ќе се користи ќе биде последниот девизен курс за валутни конверзии во Специјалните права на влечење, доколку е применлив.

ЧЛЕН 9

СУБРОГАЦИЈА

Доколку договорна страна или нејзина назначена агенција изврши плаќање по основ на договор за обесштетување, гаранција или договор за осигурување во однос на инвестиција на инвеститор извршена на територијата на другата договорна страна, последнава договорна страна ќе го признае преносот на кое и да било право или побарување од таквиот инвеститор на првата договорна страна или на нејзина назначена агенција, како и правото првата договорна страна или нејзината назначена агенција да го остварува, по пат на суброгација, таквото право или побарување до истиот степен како претходникот по титула.

ЧЛЕН 10**КОНСУЛТАЦИИ**

Договорните страни меѓусебно ќе се консултираат одвреме навреме за разгледување на примената на овој договор и ќе го проучат секое прашање кое може да произлезе од овој договор. Таквите консултации ќе се одржат помеѓу надлежните органи на договорните страни на место и во време договорени по соодветни канали.

ЧЛЕН 11**СПОРОВИ ПОМЕЃУ ИНВЕСТИТОР И ДОГОВОРНА СТРАНА**

1. Секој спор кој произлегува директно од инвестиција помеѓу една договорна страна и инвеститор на другата договорна страна ќе се реши на пријателски начин помеѓу двете страни во спорот.

2. Ако спорот не се реши во рок од три (3) месеци, од датумот на кој бил покренат во писмена форма, по избор на инвеститорот, спорот може да се поднесе до:

(а) надлежните судови на договорната страна на чија територија е направена инвестицијата; или

(б) арбитража на Меѓународниот центар за решавање на инвестициони спорови (ICSID), основан со Конвенцијата за решавање на инвестициони спорови помеѓу држави и државјани на други држави, отворена за пристапување на 18 март 1965 година во Вашингтон (во натамошниот текст "центар"), доколку центарот е расположлив; или

(в) арбитража од дополнителен орган на Центарот, ако само едната од договорните страни е потписник на Конвенцијата наведена во потточка (б) од овој член; или

(г) *ad hoc* арбитражен трибунал кој, освен ако не се договорот поинаку страните во спорот, ќе се основа според арбитражните правила на Комисијата за меѓународно трговско право на Обединетите Нации (UNCITRAL).

3. Инвеститор кој го поднел спорот до национален суд во секој случај може да се обрати до еден од арбитражните трибунали споменати во став 2 (б)-(д) на овој член пред да се донесе одлука за предметните прашања од националниот суд; доколку инвеститорот објави дека повеќе нема да го води случајот преку националните процедури и дека се повлекува од случајот.

4. Ниедна од договорните страни, која е страна во спорот, не може да поднесе приговор во кој и да било момент од арбитражната постапка или при спроведувањето на арбитражната одлука, врз основа на фактот што инвеститорот, кој е друга спротивставена страна во спорот, добил надомест кој опфаќа дел од или сите загуби по пат на осигурување.

5. Одлуката ќе биде конечна и обврзувачка за страните во спорот и ќе се спроведе во согласност со националниот закон.
6. Арбитражната одлука ќе се донесе врз основа на:
 - одредбите на овој договор;
 - националното право на договорната страна на чија територија е извршена инвестицијата, вклучувајќи ги правилата за судир на права; и
 - правилата и општоприфатените принципи на меѓународното право.

ЧЛЕН 12

СПОРОВИ ПОМЕЃУ ДОГОВОРНИТЕ СТРАНИ

1. Споровите помеѓу договорните страни во врска со толкувањето и примената на овој договор ќе се решаваат по дипломатски канали колку што е тоа можно.
2. Ако спорот не може да се реши така во рок од шест (6) месеци, од датумот на кој биле побарани таквите преговори од едната од договорните страни, по барање на која и да било договорна страна спорот ќе се поднесе до арбитражен трибунал (во натамошниот текст "трибунал").
3. Таквиот трибунал ќе се формира за секој поединечен случај на следниот начин. Во рок од два (2) месеци од приемот на барањето за арбитража, секоја договорна страна ќе назначи по еден член на трибуналот. Овие два члена потоа ќе одберат државјанин на трета држава кој по одобрувањето од двете договорни страни ќе биде назначен за претседавач на трибуналот. Претседавачот ќе се назначи во рок од 4 (четири) месеци од датумот на назначувањето на другите два члена.
4. Ако во периодите наведени во став 3 од овој член не се направат потребните назначувања, која и да било од договорните страни може во отсуство на друг договор да го покани претседателот на Меѓународниот суд на правдата да ги изврши потребните назначувања. Ако претседателот е државјанин на некоја од договорните страни или на друг начин е спречен да ја изврши наведената функција, членот на Меѓународниот суд на правдата кој е следен по хиерархија и кој не е државјанин на некоја од договорните страни и не е на друг начин спречен да ја извршува наведената функција, ќе биде повикан да ги изврши потребните назначувања.
5. Трибуналот ќе ја донесе својата одлука со мнозинство гласови. Одлуките на трибуналот ќе бидат конечни и обврзувачки за двете договорни страни. Секоја договорна страна ќе ги сноси трошоците за членот назначен од таа договорна страна и за своето застапување во арбитражните постапки. Двете договорни страни ќе снесат подеднаков дел од трошоците на претседателот, како и од другите трошоци. Трибуналот може да донесе поинаква одлука во однос на поделбата на трошоците. Во сите други случаи, арбитражниот трибунал ќе ги утврди своите процедурални правила.

6. Спорните прашања според став 1 од овој член ќе се решаваат во согласност со овој договор и со општоприфатените принципи на меѓународно право.

ЧЛЕН 13

ДОЗВОЛИ

1. Секоја договорна страна, согласно со своите законски прописи, поволно ќе ги третира барањата и експедитивно ќе издава неопходни дозволи потребни на нејзината територија во врска со инвестиции на инвеститори од другата договорна страна.

2. Секоја договорна страна, согласно со своите закони и прописи, ќе овозможува привремен влез и престој и ќе обезбеди неопходна документација на физичките лица вработени од странство, како клучен персонал, вклучувајќи извршители, менаџери, експерти и друг технички персонал кој е ангажиран во врска со инвестиција на инвеститор на другата договорна страна, како и ќе овозможи привремен влез и престој на членови на нивните семејства (брачен другар и малолетни деца) за истиот период за кој лицата се вработени.

ЧЛЕН 14

ПРИМЕНА НА ДРУГИ ПРАВИЛА

1. Ако законските одредби на договорните страни или обврските според меѓународното право кои постојат во моментот или коишто ќе се создадат подоцна меѓу договорните страни, покрај овој договор, содржат одредби, било генерални или специфични, со кои на инвестициите извршени од инвеститори на другата договорна страна им се доделува третман поповолен од оној кој се доделува со овој договор, таквите одредби до степен до кој се поповолни за инвеститорот ќе преовладуваат над овој договор.

2. Секоја договорна страна ќе ја почитува секоја обврска која ја има во однос на конкретната инвестиција на инвеститор од другата договорна страна.

ЧЛЕН 15

ПРИМЕНА НА ДОГОВОРОТ

Овој договор ќе се применува на инвестициите извршени од инвеститори на некоја од договорните страни на територијата на другата договорна страна, без оглед дали се извршени пред или по стапувањето на сила на овој договор, но нема да се применува на спорови или побарувања во однос на инвестиции кои настанале пред неговото стапување на сила.

ЧЛЕН 16

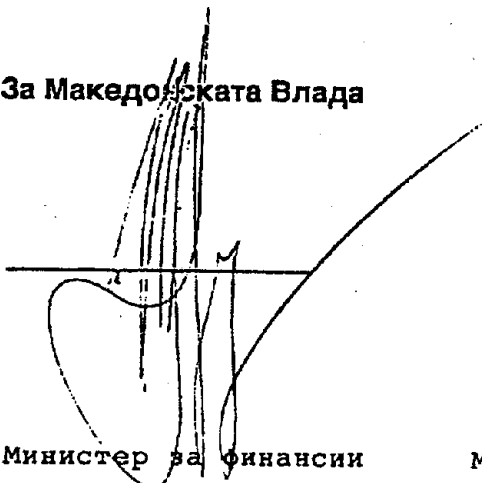
СТАПУВАЊЕ НА СИЛА, ТРАЕЊЕ И ПРЕКИН

1. Договорните страни заемно ќе се известат кога уставните процедури за стапување на сила на овој договор се завршени. Договорот ќе стапи на сила на триесеттиот ден од датумот на прием на последното известување.
2. Овој договор ќе важи за период од дваесет (20) години и потоа ќе остане да важи под исти услови се додека едната договорна страна писмено не ја извести другата за своите намери да го прекине договорот во рок од дванаесет (12) месеци.
3. Во поглед на инвестиција извршена пред датумот на прекин на овој договор, одредбите на членовите од 1 до 15 ќе важат за натамошен период од дваесет (20) години од датумот на прекин на овој договор.

КАКО ПОТВРДА НА ОВА, долупотпишаните претставници, целосно овластени, го потпишаа овој договор.

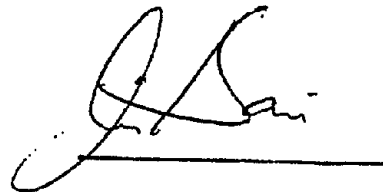
Изработено во дупликат во СКОПЈЕ на 25.01. 2001 на македонски, фински и англиски јазик, при што сите текстови се подеднакво автентични. Во случај на разлики во толкувањето, ќе преовладува текстот на англиски јазик.

За Македонската Влада

Министер за финансии
Никола Груевски

За Финската Влада

Министер за надворешна трговија
Кимо Саси